

Umiem czytać po polsku, czyli jak skutecznie nauczać czytania dzieci z doświadczeniem migracji

Marzena Błasiak-Tytuła

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej

w Krakowie

Korzyści płynące z czytania

Źródło przyjemności

Czytanie pozwala na rozwijanie pasji i odkrywanie literatury.

Poznawanie kultury

Umożliwia poznawanie kultury kraju, którego języka się uczymy.

Rozwój intelektualny

Angażuje zarówno intelekt, jak i emocje czytelnika.

Znaczenie czytania w nauce języka polskiego

Bogata gramatyka

Regularna praktyka czytania pozwala uczącym się na stopniowe oswajanie się ze specyfiką języka polskiego, w tym z jego bogatą gramatyką.

Różnorodność słownictwa

Poprzez lekturę tekstów w języku polskim można nie tylko poznawać nowe słowa, ale także rozwijać umiejętność ich właściwego użycia w zdaniach.

Społeczny wymiar czytania

Punkt wyjścia do dyskusji

Teksty w języku obcym często stają się punktem wyjścia do dyskusji i wymiany poglądów.

Praca grupowa

Czytanie sprzyja budowaniu relacji z innymi uczącymi się poprzez wspólne analizowanie tekstów.

Rozwój lingwistyczny

Czytanie jest nieodłącznym elementem nauki języka obcego, wspierającym rozwój lingwistyczny.

Etapy nauki czytania

1

Rozpoznawanie znaków graficznych

Początkowa zdolność rozpoznawania liter alfabetu.

2

Łączenie liter

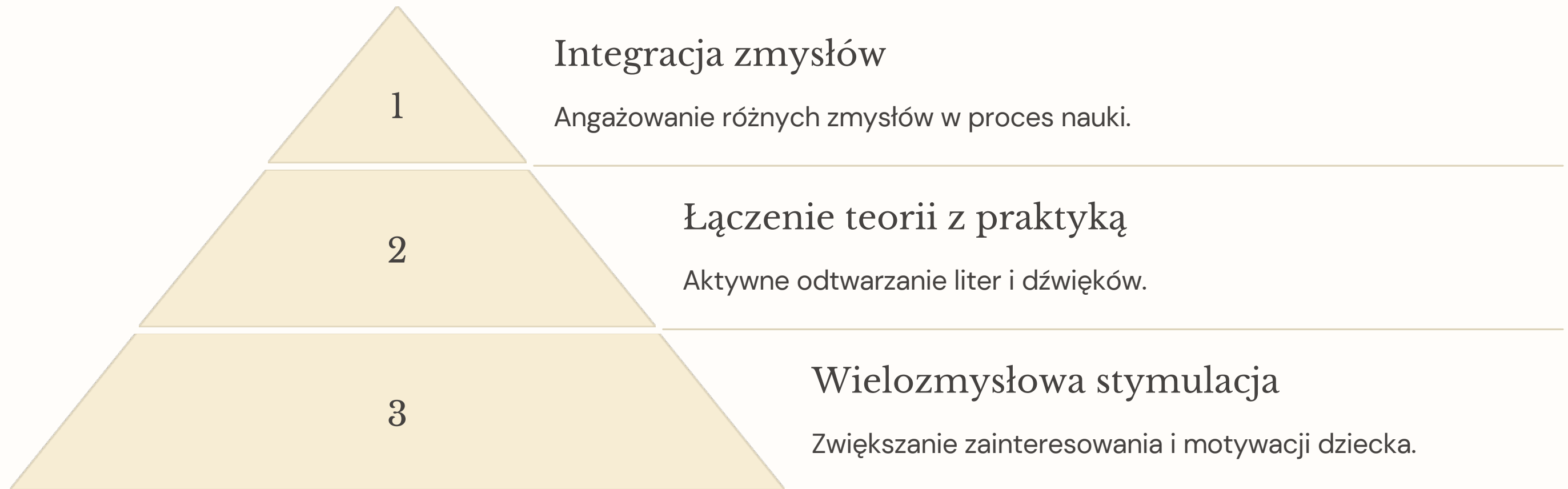
Umiejętność łączenia liter w większe jednostki.

3

Czytanie ze zrozumieniem

Rozwijanie umiejętności interpretacji i rozumienia tekstu.

Polimodalne podejście w nauczaniu czytania

Syahputri, Diani. (2019). The Effect of Multisensory Teaching Method on The Students' Reading Achievement. Budapest International Research and Critics in Linguistics and Education (BirLE) Journal. 2. 124-131.

Mitak, Marsalina & Fitriah, & Chesoh, Mastoh. (2023). Implementing Multisensory Approach to Overcome Reading Difficulties in 4th Grade Students. Buletin Edukasi Indonesia. 2. 55-60.

Integracja zmysłów w nauce czytania

Kanał wzrokowy

Kanał słuchowy

Kanał dotykowy

Kanał
kinestetyczny

Znaczenie zabawy w nauce czytania

Naturalna forma aktywności

Zabawa angażuje emocje, ciekawość i wyobraźnię dziecka.

Przyjemne doświadczenie

Nauka przez zabawę staje się przyjemnym i angażującym doświadczeniem.

Rozwój społeczny

Zabawa w grupach sprzyja rozwijaniu umiejętności współpracy i komunikacji.

Korzyści z nauki przez zabawę

Minimalizacja trudnych emocji

Zabawa pozwala zminimalizować trudne emocje związane z nauką czytania.

Budowanie pewności siebie

Sukcesy w zabawie wzmacniają wiarę dziecka we własne możliwości.

Rozwijanie umiejętności społecznych

Wspólna zabawa uczy współpracy i komunikacji z rówieśnikami.

Przyjazne materiały dydaktyczne

Czytelna czcionka

Teksty zapisane wielką, czytelną czcionką bezszeryfową, która minimalizuje trudności w rozpoznawaniu liter.

Przejrzysty układ

Karty pracy przejrzyste i pozbawione zbędnych ozdobników czy nadmiernie kolorowych elementów.

Skupienie na zadaniu

Dzięki odpowiednim materiałom dziecko może skupić się na najważniejszych aspektach zadania.

Wyzwania w nauce czytania dla dzieci z doświadczeniem migracji

1

Różnice alfabetów

Konfrontacja z nowym systemem pisma.

2

Interferencja językowa

Wpływ pierwszego języka na naukę polskiego.

3

Różnice fonetyczne

Trudności z rozpoznawaniem i produkcją nowych dźwięków.

4

Adaptacja kulturowa

Przystosowanie do nowego kontekstu edukacyjnego.

Różnice między alfabetami

Cyrylica vs alfabet łaciński

Litera P w cyrylicy reprezentuje dźwięk [r], co może prowadzić do błędnego odczytywania tej litery w polskim alfabecie.

Litera C w języku polskim oznacza dźwięk [ts], podczas gdy w innych językach może być czytana jako [k].

Metoda sylabowa w nauce czytania

1

Prezentacja sylab

Wprowadzenie podstawowych jednostek percepcyjnych i produkcyjnych.

2

Łączenie sylab

Nauka tworzenia prostych słów z poznanych sylab.

3

Rozpoznawanie w tekście

Ćwiczenie identyfikacji znanych sylab w dłuższych tekstach.

Ćwiczenie 7.

Ćwiczenie 8.

SA	SO	SU	SÓ	SE	SY	
sa	so	su	só	se	sy	
AS	OS	US	ÓS	ES	IS	YS
as	os	us	ós	es	is	ys

Zalety metody sylabowej

Naturalna percepcja

Dzieci w sposób naturalny słyszą i rozpoznają sylaby w mowie.

Łatwiejsze czytanie

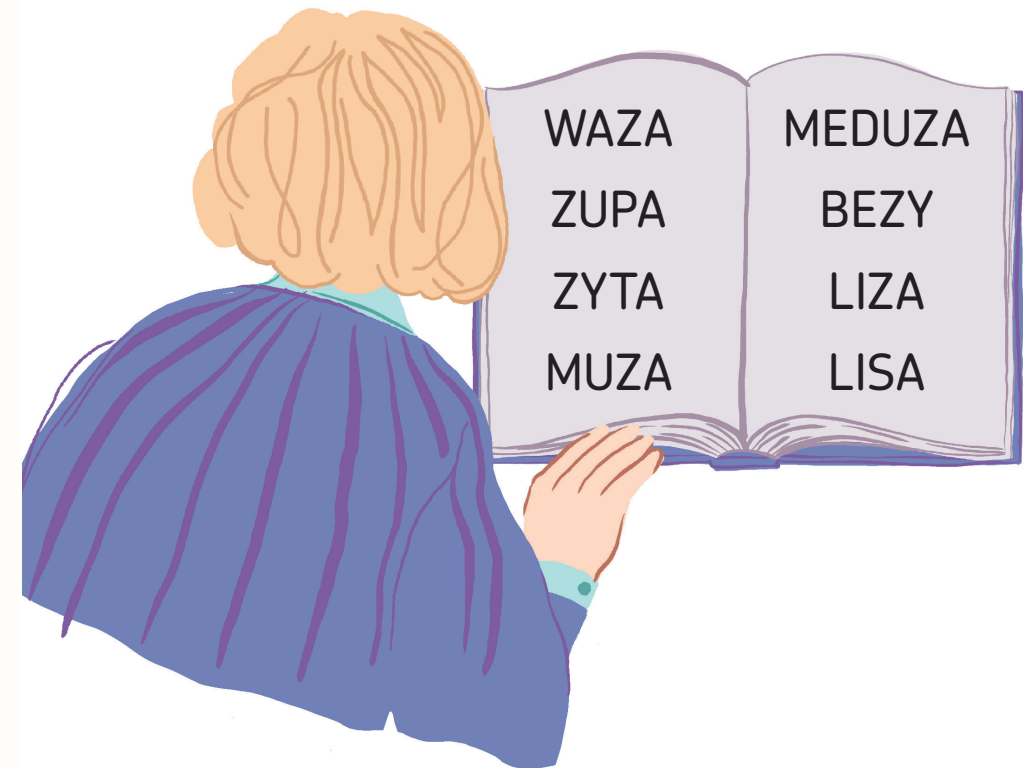
Sylaby są łatwiejsze do rozpoznania i zapamiętania niż pojedyncze fonemy.

Rozwój intuicji językowej

Metoda sylabowa pomaga budować intuicję językową ucznia.

Ćwiczenie 4.

Ćwiczenie 5.

AZA	OZO	UZU	EZE	YZY
aza	ozo	uzu	eze	yzy

Ćwiczenie 6.

ZY SY ZY SY ZY SY ZY SY ZY SY ZY SY
zy sy zy sy zy sy zy sy zy sy zy sy

Reguły fonotaktyczne w języku polskim

Definicja

Reguły fonotaktyczne określają, jakie kombinacje dźwięków są dozwolone w danym języku oraz w jakiej kolejności mogą one występować.

Zbitki spółgłoskowe

W języku polskim możliwe są złożone zbitki, takie jak "szcz", "drz" czy "ktr", które mogą być wyzwaniem dla uczących się.

Wpływ na naukę

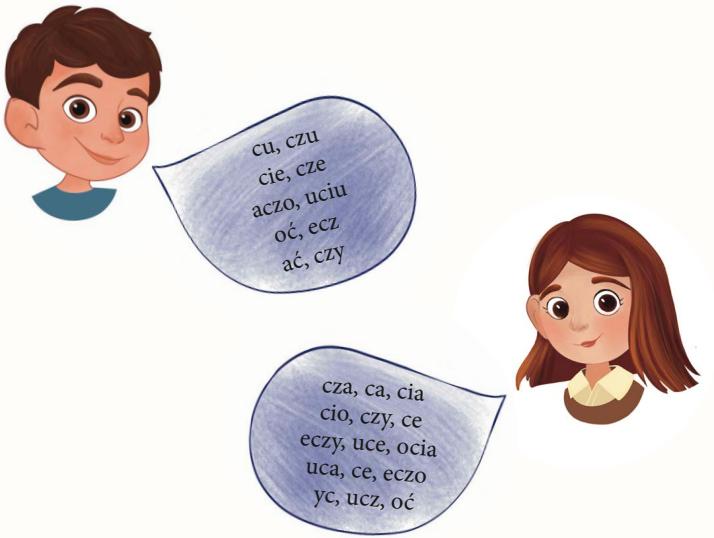
Zrozumienie reguł fonotaktycznych jest kluczowe dla prawidłowej wymowy i percepcji języka polskiego.

8. Posłuchaj i powtórz. Uzupełnij tabelę wyrazami z ramki.

szczypce, szczaw,
szczawiowa, Szczecin, szczodrość,
szczebel, szczególny, szczupak,
szczodry, szczawik, szczupły,
szczypiorek, szczur, szczotka

SZCZY	SZCZA	SZCZE	SZCZO	SZCZU
szczyt				

9. Posłuchaj i powtórz, co mówią dzieci.

Ćwiczenie 46

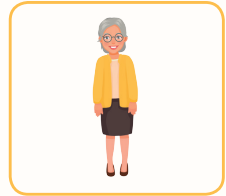
Posłuchaj, wytnij i przyklej obrazek. Powtórz zdania.

PAN UDERZA MŁOTKIEM.

PANI OTWIERA DRZWI KLUCZEM.

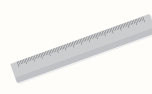
BABCIA ZAMIATA MIOTŁĄ.

DZIADEK PODRÓŻUJE AUTOBUSEM.

ZYTA MIERZY LINIJKĄ.

©WiR

Prezentacja i weryfikacja zrozumienia zdań

1

Sprawdzanie rozumienia słów

Weryfikacja zrozumienia poszczególnych wyrazów w zdaniu.

2

Synteza znaczenia

Upewnianie się, że synteza całego zdania jest dla ucznia logiczna i zrozumiała.

3

Otwarte pytania

Stosowanie technik sprawdzających rzeczywiste zrozumienie, np. prośba o wyjaśnienie własnymi słowami.

Definiowanie nowych wyrazów

Opisowa definicja

Tworzenie prostych, opisowych definicji nowych wyrazów, np. Dom – miejsce, gdzie ludzie mieszkają. Ma ściany, dach i drzwi.

Zdania przykładowe

Wprowadzanie zdań przykładowych z użyciem wyrazu, które pokazują jego różne zastosowania.

AKADEMIA PANA KLEKSA

AUTOR: JAN BRZECHWA

TYTUŁ: AKADEMIA PANA KLEKSA

AKADEMIA – szkoła

BOHATEROWIE:

AMBROŻY KLEKS – dyrektor akademii i jedyny nauczyciel, czarodziej, wynalazca, dziwak

WYNALAZCA – ktoś, kto wymyśla nowe przedmioty, rzeczy, których wcześniej nie było

ADAŚ NIEZGÓDKA – ma 12 lat i jest jednym z uczniów pana Kleksa, opowiada o tym, co się dzieje w Akademii, jest narratorem

DZIWAK – osoba, która zachowuje się inaczej niż mówią normy; ktoś kto zachowuje się dziwnie

NARRATOR – osoba, która mówi w powieści

UCZNIOWIE – dwudziestu czterech chłopców, których imiona zaczynają się na „A”

SZPAK MATEUSZ – książę zamieniony w ptaka

GOLARZ FILIP – fryzjer pana Kleksa, przynosił piegi dla pana Kleksa

PIEGI – małe, ciemne plamy na skórze, najczęściej na twarzy

ANATOL – syn Filipa

ALOJZY – lalka, która wygląda jak człowiek

Tworzenie słowniczków tematycznych

Słowniczki obrazkowe

Tworzenie ilustrowanych słowniczków, gdzie każdy trudny wyraz jest opisany za pomocą prostych zdań i zilustrowany odpowiednim obrazkiem.

Kontekstowe listy słów

Tworzenie list trudnych wyrazów związanych z określonymi tematami, np. szkołą, domem, miastem. Każdy wyraz wprowadzany jest w kontekście.

Ćwiczenia wspierające rozumienie i zapamiętywanie

1

Ćwiczenia z ilustracjami

Dopasowywanie wyrazów do obrazków i opisywanie obrazków przy użyciu nowych wyrazów.

2

Konstruowanie zdań

Układanie własnych zdań z użyciem nowych słów i budowanie prostych historyjek.

3

Synteza zdań

Dokańczanie zdań i układanie zdań z podanych wyrazów.

Teksty przystające do rzeczywistości

Tematy bliskie uczniom

Teksty powinny dotyczyć rzeczywistości ucznia, zwłaszcza szkolnej.

Proste i konkretne treści

Zawierające krótkie zdania, znajome słowa i jasny przekaz.

Wsparcie wizualne

Ilustracje, zdjęcia i schematy pomagają zrozumieć sens tekstu.

Ćwiczenie 4.

Już umiem czytać i mówić po polsku.
Cieszę się, bo mogę przeczytać bajkę
lub gazetę. Jutro pójde do biblioteki.
Wypożyczę książkę, o której mówiła
nam pani. Jeszcze uczę się pisać,
ale idzie mi coraz lepiej.

Stopniowe wprowadzanie języka edukacji szkolnej

1

Proste teksty o szkole

Rozpoczęcie od tekstów o codziennych sytuacjach szkolnych.

2

Wprowadzanie terminologii

Stopniowe dodawanie specjalistycznego słownictwa z różnych przedmiotów.

3

Złożone teksty edukacyjne

Przejsie do tekstów z zakresu matematyki, przyrody czy historii.

Ćwiczenie umiejętności odpowiadania na pytania

1

Kolejność pytań

Rozpoczynanie od pytań związanych z początkiem tekstu, stopniowe przechodzenie do trudniejszych.

2

Formułowanie pytań

Używanie znanych słów z tekstu w pytaniach, stopniowe wprowadzanie nowego słownictwa.

3

Rozumienie pytań

Parafrazowanie pytań i wskazywanie przykładów, jak szukać odpowiedzi w tekście.

8. Przeczytaj teksty i odpowiedz na pytania. Pamiętaj o dokładnej wymowie głósłki Z.

Zuzia jest wesołą dziewczynką, która uwielbia zabawę na zewnątrz. Zwykle biega po łące i zrywa kwiaty, na przykład niezapominajki, azalie i narcyzy. Potem robi z nich wiązanki dla mamy.

Co robi na łące Zuzia?

Wymień, jakie kwiaty zrywa Zuzia na łące?

Co robi Zuzia z kwiatów?

Izabela była zachwycona, bo zbliżał się jej zaplanowany już dawno wyjazd do Zakopanego. Postanowiła zrobić zakupy, bo w górach pogoda jest zmienna. W sklepie sportowym kupiła brązową bluzę bez kaptura i spodnie dresowe.

Gdzie zaplanowała wyjazd Izabela?

Dlaczego Izabela postanowiła zrobić zakupy?

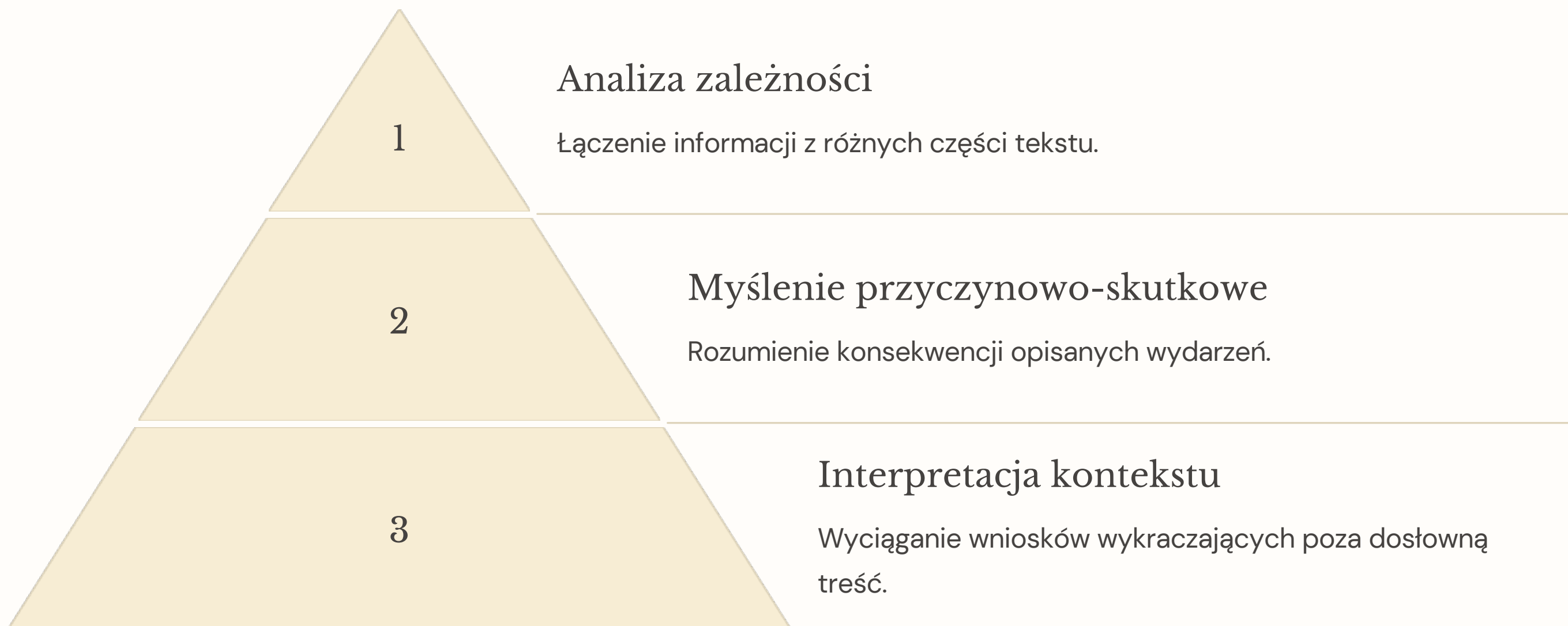
Co Izabela kupiła w sklepie sportowym?

Zenon postanowił zwiedzić kilka zabytkowych miast w Polsce. W tym roku zaplanował wakacje w Zamościu, Zawierciu i Zgorzelcu. Zenon chce zobaczyć pomnik Jana Zamoyskiego i ogród zoologiczny w Zamościu, dworek w Bzowie – dzielnicy Zawiercia oraz Zamek Czocha koło Zgorzelca.

Gdzie Zenon zaplanował wakacje?

Jakie miasta chce zwiedzić Zenon?

Rozwijanie umiejętności wnioskowania

„Ania mieszka w małym domu na wsi. Wokół domu jest duży ogród. Ania ma kota o imieniu Mruczek i psa o imieniu Reks. Każdego ranka Ania wstaje o siódmej i wychodzi na spacer z Reksem.”

Gdzie mieszka Ania?

W małym domu na wsi

Co jest wokół domu?

Duży ogród

Jakie zwierzęta ma Ania?

Kota Mruczka i psa Reksa

O której godzinie Ania wstaje?

O siódmej

Nauka zadawania pytań

Formułowanie pytań

Uczniowie uczą się tworzyć własne pytania do przeczytanego tekstu, co rozwija umiejętność krytycznego myślenia i analizy tekstu.

Korzyści

Takie ćwiczenia pomagają w rozwijaniu umiejętności czytania ze zrozumieniem, koncentracji i logicznego myślenia oraz wzbogacają słownictwo uczniów.

Dostosowanie poleceń w podręcznikach

Uproszczenie języka

Krótkie i proste polecenia, napisane w łatwej formie gramatycznej.

Jasne instrukcje

Unikanie wieloznacznych sformułowań, stosowanie jednoznacznych poleceń.

Przykłady

Ilustrowanie poleceń konkretnymi przykładami wykonania zadania.

Modyfikacja poleceń dla uczniów z doświadczeniem migracji

1

Podział na kroki

Rozbicie złożonych poleceń na mniejsze części.

2

Wizualizacje

Dodawanie ilustracji wspierających zrozumienie poleceń.

3

Dostosowanie słownictwa

Zastępowanie trudnych terminów prostszymi wyrazami.

Korzyści z modyfikacji poleceń

Lepsze zrozumienie

Proste i jednoznaczne polecenia zwiększają prawdopodobieństwo poprawnego wykonania zadania.

Budowanie pewności siebie

Jasne polecenia pozwalają uczniom odczuwać sukces, co motywuje ich do dalszego wysiłku.

Przygotowanie do samodzielnej pracy

Stopniowe zwiększanie trudności poleceń przygotowuje uczniów do radzenia sobie z bardziej złożonymi instrukcjami w przyszłości.

Dziękuję za uwagę!